

CULTURA

SECRETARÍA DE CULTURA

INDAUTOR

INSTITUTO NACIONAL DEL DERECHO DE AUTOR

U Múuch'il Maaya kaajilo'ob ti' Quintana Roo yéetel u Noj Múuchkabil Maya ti' Quintana Roo.

Vs

Stefany Concepción Quijano Rosado, Silvia Ponce Sánchez y Pablo Figueroa Sánchez.
Expediente DPVDA-PIAPPC-004-2022

U meyjul ti' ts'aa bo'ol p'aaxil ti' u kanáanta'al miatsil

Tumutt'aan

Noj kaajil México, waxak ti' u winalil febrero ti' óox tu ka'a k'áal ti' tu wak baak' ja'ab-----

Ti' le mejen kajtalilo'obo' yéetel máasewal kaajilo'ob ku táakpajlo'ob ichil u maaya kaajilo'ob Campeche, Quintana Roo yéetel Yucatán, ku ts'a'abal u yojéelto'ob:

Le u Noj Mola'ayil ti' u Páajtalil ti' Máax beetmi Yáax meyajo', ku beetik u meyjul ti' ts'aa bo'ol p'aaxil ti' u kanáanta'al miatsil ku k'àatal beetbil tumeen **u Noj Múuchkabil Maya ti' Quintana Roo yéetel u Múuch' Maaya kaajilo'ob ti' Quintana Roo**, tu yóok'lal **Stefany Concepción Quijano Rosado, Silvia Ponce Sánchez y Pablo Figueroa Sánchez** tumeen u meyáajtik ma' tu beel u chiikualililo'ob miatsil je'el bix:

U meyáajtik yéetel u konik xma' ts'aa mokt'aanil ti' le k'aaba'ob **"Lakam-Ha" "By Lakam-Ha", "Vive Lakam Ha" y "Lakam-Ha The cielo in Cozumel", xóot' t'aano'ob ku meyajtik le t'aan maayao'ob u k'áat u ya'aal "u kúuchil nukuch ja'ob"**

Le je'elo'oba' mina'an u ts'aa mokt'aan le maaya kaajo'.

Ichil le meyaja', le u Noj Mola'ayil Múuch'il Máasewal kaajo'obo' ts'o'ok u yilik le xóot't'aano'ob táanil e'esaba' ku táakpajal ichil u miatsil le maaya kajo'ob ti' le kajtalo'ob yaan ichil le méektáankaajo'ob ti' u Noj lu'umil Campeche, Yucatán yéetel Quintana Roo, je'el bix yanik tu NojTsoolil Noj Máasewal T'aano'obo'.

Yo'olal le je'el túuna'. **KU K'ÁATA'AL TI'** le kaajo'ob yéetel máasewal mejen kaajo'obo' ku táakbesikubajo'ob ichil le maaya kaajo'ob ti' Campeche, Quintana Roo yéetel Yucatán, utia'al ichil u xuul **JO'O LAJUN KI'IINO'OB (XMA' SÁBADO YÉETEL DOMINGO) ku yáalkab lekéen u xoko'ob wáa lekéen u yu'ubo'ob le k'ubent'aana**, ka u beeto'ob un yojéeltik le jala'acha' wáa ku tuukultiko'ob yo'sal u meyáajta'al le t'aana' **"Lakam-Ha"** ichil jeejeláas koonol k'aaba'ob, ku k'askúuntik u páajtalilo'ob yaanti'o'ob yo'sal u miatsil le maaya kaajo'.

Wáa ku tuukultiko'ob ku k'askúunta'al u páajtalilo'obo' unaj, u ts'áako'ob ojéeltbil tumeen le jala'acha' yéetel jump'éel ts'íib joronts'íibta'an wáa yaanti' u ts'am oochel yaalk'ab máaxo'ob nupt'aantik u páajtalilo'ob u kaajal wáa u kajtalil je'el bix suukil u beeta'al yéetel u múuch'il a'almaj t'aanilo'obe'.

Vs

U meyjul ti' ts'aa bo'ol p'aaxil ti' u kanáanta'al miatsil

Je'el bix u paatanile', unaj u ts'aiko'ob ti' le ts'íibo', le je'elo'oba':

- I. U k'aaba' máax k'ubik le ts'íibo', tu'ux ku ye'esik ba'ax kaajil wáa chan kaajil ku nupt'aantik
- II. Tu'ux yaa u kaajal ti' le Noj lu'uma' wáa tu noj kaajil México.
- III. Wáa yaanti'e', u xookolo'ob u nu'ukul t'aan wáa u korreo elektroniko.
- IV. U k'aaba' máax ku ts'a'abal tumeen le kaaj utia'al ka u nupt'aant ti' le meyjulila'.
- V. U k'aaba' yéetel tu'ux ku p'áatal le kaaj óolalta'ana'.
- VI. Jump'éel bix u béeytal u ts'aabal xuulil ti' le talamila'.
- VII. U joromts'íib maáx k'ubik le ts'íibo'.
- VIII. U kúuchil yéetel u k'iinil

Le ts'íib ku ya'alalo' je'el u béeytal u k'uba'al ti':

- 1. Tu kúuchil u Noj Mola'ayil ti' Páajtalil ti' Máax yáax beetmij meyaj yaan tu beejil Puebla u xookolol 143 yáax ka'anlil naj, tu colonia Roma Norte, ti' u Alcaldia Cuauhtemoc, C.P. 06700, ti' u noj kaajil México.
- 2. Je ti' máakalmak kúuchil Nupt'aanil wáa Múuchil Tsool Máasewal Kaajo'ob yéetel Kúuchil miatsil paaxo'ob ti' le Noj Mola'ay Máasewal Kaajo'ob yaan ti' Campeche, Quintana Roo yéetel Yucatán.

Wáa ma' k'uba'ab le ts'íib ichil le k'iino'ob ku ya'alalo', ma'atan u béeytal u beeta'al u meyajil le k'áatanilo', le o'olal unaj u k'uba'al le k'áatts'íiba' ichil u xuul **JO'O LAJUN KI'IINO'OB (XMA' SÁBADO YÉETEL DOMINGO)** ku yáalkab lekéen u xoko'ob wáa lekéen u yu'ubo'ob le k'ubent'aana.

Bey tu ya'alaj yéetel tu joromts'íibtaj le aj ka'ansaj Juan Miguel Ruíz Pérez, U Po'opil u kanáanta'al ma' u ch'a'atia'alinta'al u meyaj Máax yáax beetmil meyaj je'el bix ts'aaba'anil yéetel ku ye'esik le artículo 2, apartado B, fracción IV, 26 y 27 ti' u Tsoolt'aanil ichil u Mola'ayil Miatsil; 1, 2, 3, fracción IX 11, 58, 59 fracción II y 61 ti' u A'almaj T'aanil u Kanáanta'al u Miatsil Kaajo'ob yéetel máasewal kaajo'ob yéetel Afromexicanas; 3º, fracción IV, y 12, fracción XIV, yéetel u ts'ook u xóot' múuch' ts'íib, ti' u Tsoolt'aanil ichil ti' u Noj Mola'ayil ti' Páajtalil ti' Máax yáax beetmij meyaj. Kin wilik jach beyo'.

U Po'opil u kanáanta'al ma' u ch'a'atíalinta'al u meyaj
Máax yáax beetmil meyaj

Mtro. Juan Miguel Ruiz Pérez